

Drepturile minorilor în cadrul procedurilor judiciare

Germania

În Germania, se aplică norme și proceduri speciale în cauzele în care sunt implicați minori și care sunt aduse în fața unei instanțe. Acestea sunt menite să protejeze drepturile și interesele tinerilor în cauză. Minorii sunt copii și tineri cu vârsta sub 18 ani.

1. Capacitatea juridică a minorului

În principiu, copiii pot fi implicați în proceduri civile de la naștere fie în calitate de reclamant, fie în calitate de pârât. Procedurile civile sunt proceduri inițiate în fața unei instanțe pentru a asigura respectarea drepturilor private, cum ar fi drepturile care decurg dintr-un contract de închiriere.

Totuși, în general, capacitatea de a acționa în fața unei instanțe este dobândită numai la împlinirea vârstei de 18 ani. Aceasta înseamnă că este posibil să se acționeze în mod independent în cadrul unor proceduri numai începând cu data împlinirii acestei vârste, de exemplu pentru a introduce acțiuni sau a formula cereri. Înainte ca minorii să împlinească vârsta de 18 ani, reprezentanții legali ai acestora, în general părinții, trebuie să efectueze aceste acte procedurale în numele lor.

Totuși, se aplică anumite excepții:

- în cazul litigiilor privind raportul de muncă al minorilor, se poate considera că un minor are capacitatea de a acționa în fața unei instanțe începând cu vârsta de șapte ani;
- în procedurile desfășurate în fața instanțelor specializate în dreptul familiei, cu privire, de exemplu, la cererile de întreținere sau la dreptul de vizită, se consideră că minorii au capacitatea de a acționa începând cu vârsta de 14 ani. Aceasta înseamnă că, după împlinirea vârstei de 14 ani, minorii își pot exercita ei înșiși drepturile procedurale. Ulterior, aceștia pot solicita ei înșiși inițierea procedurii, pot primi, de exemplu, comunicări scrise importante pentru procedură și au propriul drept de acces la documente.

2. Norme procedurale adaptate pentru procedurile în care sunt implicați minori

2.1. Procedură civilă

În cazul în care un copil este implicat într-o procedură civilă în calitate de reclamant sau de pârât, un reprezentant legal, în general unul dintre părinții copilului, este interogată în locul acestuia. Totuși, dacă un reclamant sau un pârât minor a împlinit deja vârsta de 16 ani, instanța poate decide, în mod discreționar, să îl interogheze și pe minor.

2.2. Procedura în fața instanțelor specializate în dreptul familiei

În cazul procedurilor desfășurate în fața instanțelor specializate în dreptul familiei, în special în ceea ce privește, de exemplu, încredințarea și dreptul de vizită, se aplică norme speciale care au fost elaborate ținând seama de participarea sau implicarea minorilor. Printre acestea se numără, în primul rând, obligația instanței de a audia copilul în persoană, indiferent de vârstă, și de a-și forma propria impresie cu privire la acesta. Această audiere

are loc, în general, fără prezența reprezentanților legali ai copilului. În plus, instanța trebuie să audieze adesea Oficiul de asistență socială și protecția copilului (*Jugendamt*), precum și părinții în persoană. În cazul în care interesul copilului impune acest lucru, instanța trebuie să desemneze un tutore *ad litem* potrivit pentru copil. Această persoană este, de asemenea, denumită în mod colocvial „avocatul copilului” (*Anwalt des Kindes*) și are sarcina de a reprezenta interesele copilului în cadrul procedurii.

2.3. Procedură penală

2.3.1. Tineri inculpați

Minorii se pot înfățișa în calitate de inculpat în cadrul procedurilor penale numai dacă împliniseră vârsta de 14 ani la momentul săvârșirii infracțiunii. Dreptul penal special aplicabil minorilor (*Jugendstrafrecht*) se aplică inculpaților care aveau peste 14 ani, dar care nu împliniseră încă vârsta de 18 ani la momentul săvârșirii infracțiunii. În cazul adolescenților cu vârsta de peste 18 ani, dar care nu împliniseră încă vârsta de 21 de ani la momentul săvârșirii infracțiunii, se poate aplica dreptul penal aplicabil minorilor, în funcție de nivelul de dezvoltare personală al individului sau de natura infracțiunii. Dreptul penal aplicabil minorilor nu numai că prevede o gamă mai largă de măsuri și sancțiuni posibile decât dreptul penal aplicabil adulților, ci conține, de asemenea, dispoziții speciale privind desfășurarea procedurilor judiciare. Dispozițiile dreptului penal aplicabil minorilor sunt menite să țină seama de nivelul de dezvoltare al acestor inculpați. Instanțele speciale pentru minori (*Jugendgerichte*) au competența de a soluționa procedurile penale împotriva minorilor. În principiu, în procedurile judiciare este implicată și Agenția de asistență juridică pentru minori (*Jugendgerichtshilfe*), un serviciu social al Agenției municipale de asistență socială pentru copii și tineri (*Kinder- und Jugendhilfe*). Ședințele de judecată ale instanțelor pentru minori nu sunt deschise publicului. Informații suplimentare cu privire la drepturile inculpaților minori sunt disponibile [aici](#).

2.3.2. Minori în calitate de victime și martori

În cadrul procedurilor penale, există norme speciale privind protecția copiilor și a tinerilor cu vârsta sub 18 ani, care au fost martori sau victime ale unei infracțiuni. Aceste norme au scopul de a evita ca persoana să sufere și alte traume. De exemplu, audierile, interviurile și alte măsuri de investigare care implică o victimă minoră ar trebui să se desfășoare într-un mod deosebit de rapid. În cursul unei audieri în instanță, martorii cu vârsta sub 18 ani pot fi interogați numai de către judecător. Toate celelalte părți implicate în procedură care au dreptul de a adresa întrebări trebuie să își adreseze întrebările prin intermediul judecătorului. Pentru a evita interogarea repetată, ar trebui să se utilizeze posibilitatea de a efectua înregistrări video și audio pentru martorii cu vârsta sub 18 ani. În multe cazuri, înregistrările video ale unei declarații făcute de o victimă minoră în fața unui judecător de instrucție pot înlocui declarația martorului în timpul audierii în instanță. Persoanele cu vârsta sub 18 ani care au fost victime ale unor infracțiuni sexuale sau ale anumitor infracțiuni săvârșite prin violență au dreptul de a solicita sprijin psihosocial pentru proces. Acest sprijin intensiv cuprinde orientări calificate și furnizarea de informații, precum și sprijin în cursul procedurilor penale și este oferit în mod gratuit pentru persoana în cauză. În cazul în care există preocupări cu privire la faptul că prezența acuzatului ar putea avea un impact extrem de negativ asupra bunăstării unui martor minor, instanța poate dispune ca acuzatul să părăsească sala de judecată pe durata interogării martorului. În cazul martorilor minori, publicul trebuie exclus la cererea persoanei în cauză. În anumite cazuri, victimele minore pot, de asemenea, să se alătore acțiunii în calitate de coreclamant și vor primi gratuit un avocat.

2.3.3. Informații adecvate vârstei copiilor cu privire la procedurile penale

Ministerul Federal al Justiției (*Bundesministerium der Justiz*) oferă numeroase broșuri informative adecvate vârstei copiilor, cum ar fi „*Du bist nicht allein*” („Nu ești singur”), pentru copiii de vârstă preșcolară și școlară la nivel primar, și „*Ich habe Rechte*” („Eu am drepturi”), pentru tineri. Aceste publicații oferă informații cu privire la procedurile penale într-un mod adecvat vârstei. Pentru informații suplimentare cu privire la procedurile penale, consultați site-ul web al Ministerului Federal al Justiției și accesați adresa <http://www.hilfe-info.de/>. Informații suplimentare cu privire la drepturile victimelor minore ale unor infracțiuni sunt disponibile [aici](#).

3. Măsuri de accelerare a procedurilor în care sunt implicați minori

3.1. Procedura în fața instanțelor specializate în dreptul familiei

Procedurile referitoare la reședința, dreptul de vizită sau înapoierea unui copil, precum și procedurile care decurg dintr-un risc pentru bunăstarea copilului sunt prioritare și accelerate. Ședința de judecată în cadrul căreia instanța urmează să discute chestiunea cu persoanele în cauză ar trebui să aibă loc în termen de o lună. Instanța ar trebui să urmărească obținerea unui acord între părinți. În acest scop, instanța poate dispune, de exemplu, ca părinții să participe la ședințe de consiliere oferite de serviciile de consiliere ale Agenției de asistență socială pentru copii și tineri sau la o reuniune de informare pe tema medierii. În cazul procedurilor referitoare la dreptul de vizită, instanța ar trebui să ia măsuri provizorii în ceea ce privește vizitarea pe durata acestei perioade.

3.2. Procedură penală

În Germania, se aplică reglementări speciale în ceea ce privește aplicarea sancțiunilor împotriva tinerilor. Obiectivul principal al dreptului penal aplicabil minorilor, cel al reabilitării, este, de asemenea, decisiv în ceea ce privește punerea în aplicare a sancțiunilor impuse. Acest lucru necesită luarea în considerare a nevoilor specifice și a nivelului de dezvoltare al tinerilor delincvenți. În temeiul dreptului penal aplicabil minorilor, instanțele pentru minori au la dispoziție diverse sancțiuni posibile, inclusiv avertismente, instrucțiuni cu privire la modul în care autorul infracțiunii își poate desfășura viața sau instrucțiuni de a participa la cursuri de formare socială, ordine de a presta muncă sau de a efectua plăți pentru a compensa prejudiciile provocate, detenția (pe termen scurt) și – în ultimă instanță, în cazuri grave – pedepse privative de libertate pentru minori. Pedepsele privative de libertate pentru minori sunt executate în instituții speciale destinate tinerilor delincvenți, menite să ofere sprijin și educație adecvate vârstei.

4. Abordare multidisciplinară

4.1. Impactul asupra inculpaților minori

Pentru a atinge obiectivul principal al dreptului penal aplicabil minorilor, și anume prevenirea recidivei inculpatului, este deosebit de important ca diferitele agenții profesionale să colaboreze în mod coordonat în cadrul procedurilor penale în care sunt implicați minori. Datorită acestei abordări coordonate, măsurile de asistență socială pentru tineri și răspunsurile instanțelor pot fi adaptate în mod expres la situația individuală a inculpatului. De exemplu, Agenția de asistență juridică pentru minori furnizează deja un raport privind personalitatea și situația de viață a inculpatului, în cursul anchetei desfășurate de procuror. Pe baza acestor informații, se analizează din timp modul optim de răspuns la infracțiunea săvârșită. În practică, au fost stabilite diferite modele de cooperare între agențiile de asistență socială pentru tineri, poliție și parchet, care pot contribui la optimizarea și accelerarea procedurilor prevăzute.

4.2. Casele pentru copii ale World Childhood Foundation

„Casele pentru copii” ale World Childhood Foundation sunt adaptate în mod special la nevoile copiilor și tinerilor care au fost victime ale violenței fizice sau sexuale. Aceste facilități sunt puncte de contact multidisciplinare și adaptate copiilor pentru victimele minore ale violenței fizice și sexuale. Prin asigurarea unei colaborări strânse, sub același acoperiș, între medici, psihologi, agențiile de asistență socială pentru copii și tineri, poliție și sistemul judiciar, scopul acestor case este de a preveni interogarea sau examinarea repetată a victimelor minore. Prima Casă pentru copii din Germania a fost deschisă în 2018 la Leipzig, iar alte asemenea case se află la Berlin, Düsseldorf, Heidelberg, Ortenau, München, Flensburg, Schwerin și Hamburg.

5. Formarea profesioniștilor

5.1. Avocați

Germania oferă o gamă largă de cursuri de formare pentru avocați, care vizează și drepturile minorilor în cadrul procedurilor judiciare. În special, informațiile cu privire la aceste drepturi sunt transmise prin cursuri de specialitate obligatorii pentru avocații care lucrează în domeniul dreptului familiei, al dreptului penal și al dreptului rutier.

5.2. Judecători și procurori

Academia Judiciară din Germania (*Deutsche Richterkademie*) oferă numeroase cursuri de formare cu privire la drepturile minorilor în cadrul procedurilor judiciare. Aceste cursuri sunt destinate atât tinerilor practicieni începători, cât și profesioniștilor cu experiență. Participanții dobândesc cunoștințe de specialitate și beneficiază de formare în domeniul competențelor psihologice.

Cursurile abordează teme precum audierea și interogarea copiilor și a tinerilor, abuzul asupra copiilor și dreptul penal aplicabil minorilor. Scopul acestor cursuri este de a sensibiliza judecătorii cu privire la situația și nevoile copiilor și tinerilor și de a-i înzestra cu competențe practice pentru a face față situației și a comunica cu aceștia. Participarea la aceste cursuri de formare este voluntară.

Cauzele referitoare la dreptul familiei sunt soluționate de instanțele specializate în dreptul familiei. În astfel de proceduri, judecătorii instanțelor specializate în dreptul familiei își asumă un rol cu o responsabilitate deosebită. Legea stabilește cerințe specifice referitoare la calificările acestora. Pe lângă cunoștințele juridice relevante, acești judecători ar trebui să aibă și cunoștințe demonstrabile de psihologie, în special psihologia dezvoltării copilului, sau de comunicare cu copiii sau ar trebui să dobândească aceste competențe fără întârzieri nejustificate.

Judecătorii și procurorii care lucrează în cadrul instanțelor pentru minori în domeniul dreptului penal ar trebui să aibă competențe educaționale și calificări specifice.

6. Interesul superior al copilului

Procedurile în cauzele referitoare la părinți și copii – cum ar fi cele referitoare la încredințare și la dreptul de vizită – se caracterizează prin principiul investigării din oficiu (*Amtsermittlungsprinzip*) și vizează protejerea interesului superior al copilului. Principiul interesului superior al copilului este prevăzut ca principiu director în Codul civil (*Bürgerliches Gesetzbuch*), iar deciziile pronunțate în cauzele referitoare la părinți și copii trebuie să țină seama de acest principiu. Acesta este un principiu important pentru toate dispozițiile din domeniul răspunderii părintești.

Pentru anumite decizii, există reglementări individuale care conțin dispoziții mai detaliate privind modul în care ar trebui să se țină seama de interesul superior al copilului. Aceasta poate însemna că o decizie:

- trebuie să corespundă cel mai bine interesului superior al copilului (de exemplu în cazul în care se transferă autoritatea părintească exclusivă);
- trebuie să servească interesul superior al copilului (de exemplu în cazul contactului cu alte figuri de atașament decât părinții);
- nu poate să contravină interesului superior al copilului (de exemplu în cazul în care se stabilește exercitarea în comun a autorității părintești) sau nu poate pune în pericol interesul superior al copilului (de exemplu în cazul decăderii din exercițiul drepturilor părintești).

Principiul investigării din oficiu înseamnă că instanța este obligată să stabilească din oficiu toate faptele care sunt importante pentru luarea deciziei. Prin urmare, instanța are obligația activă de a se asigura că toate faptele și circumstanțele importante sunt luate în considerare în cadrul procedurii, astfel încât să se poată lua cea mai bună decizie posibilă în interesul superior al copilului. În astfel de proceduri, principala sarcină a instanțelor specializate în dreptul familiei este, prin urmare, de a lua o decizie în fiecare caz în parte care să permită luarea în considerare în cel mai bun mod posibil a interesului superior al copilului.

7. Executarea hotărârilor judecătorești referitoare la minori

7.1. Executarea hotărârilor judecătorești în cauzele civile

În principiu, există posibilitatea executării unei hotărâri judecătorești împotriva unui minor. În cazul în care minorul deține bunuri, de exemplu în urma unei moșteniri, care pot fi utilizate pentru stingerea datoriilor, aceste bunuri pot face obiectul executării silite. Atunci când ia astfel de măsuri, executorul judecătoresc nu poate contacta direct minorul care nu are capacitatea de a acționa în fața unei instanțe, ci numai reprezentantul legal al minorului.

7.2. Procedură penală

În Germania, se aplică reglementări speciale în cazul executării sentințelor împotriva tinerilor. Dreptul penal aplicabil minorilor urmărește obiectivul reabilitării și ține seama de nevoile specifice și de nivelurile de dezvoltare ale tinerilor delincvenți. Tinerii delincvenți sunt plasați în instituții speciale destinate tinerilor delincvenți și menite să ofere sprijin și educație adecvate vârstei. Sentințele sunt, în general, mai permissive decât cele impuse adulților și ar trebui să aibă ca scop reintegrarea tinerilor delincvenți în societate. În temeiul dreptului penal aplicabil minorilor, judecătorii au la dispoziție diverse sancțiuni posibile, inclusiv avertismente, instrucțiuni, muncă în folosul comunității, detenție (pe termen scurt) și pedepse privative de libertate pentru minori.

8. Contestarea hotărârilor judecătorești

8.1. Procedura în fața instanțelor specializate în dreptul familiei

În cauzele familiale, minorii care nu au capacitatea de a acționa în fața unei instanțe au acces la căile de atac relevante prin intermediul reprezentantului lor legal. Căile de atac disponibile permit persoanei în cauză să conteste o hotărâre judecătorească. Copiii cu vârsta de peste 14 ani au, de asemenea, dreptul de a introduce căi de atac în toate chestiunile care îi privesc. În cazul în care copilului i s-a încredințat un tutore *ad litem*, sarcina acestuia este de a discuta hotărârea judecătorească cu copilul și de a analiza dacă ar trebui introdusă o cale de atac în interesul copilului.

8.2. Procedură penală

Inculpații minori au drepturi extinse de a solicita revizuirea măsurilor și a deciziilor luate în orice moment al procesului penal pentru minori, în cazul în care consideră că le-au fost încălcate drepturile. Aceasta include introducerea unor căi de atac speciale împotriva hotărârilor judecătorești. Aceste căi de atac pot fi, de asemenea, introduse de părinții sau reprezentanții legali ai minorului. Informații suplimentare cu privire la drepturile inculpaților minori sunt disponibile [aici](#).

9. Adopția

Deciziile referitoare la adopții sunt luate de către instanța judecătorească. În cazul în care un copil urmează să fie adoptat, Agenția de asistență socială pentru copii și tineri este implicată în proces. Ca regulă generală, o procedură de plasare spre adopție are loc, prin urmare, înaintea procedurii care se desfășoară în fața instanței specializate în dreptul familiei. Plasarea spre adopție poate fi efectuată numai de oficiile de asistență socială și protecția copilului, de oficiile de asistență socială și protecția copilului ale statelor federale și de agențiile de adopție autorizate.

Toate procedurile de adopție internațională inițiate după data de 1 aprilie 2021 trebuie să fie organizate de o agenție de plasare internațională. Printre agențiile de plasare internațională se numără agențiile centrale de adopție de pe lângă oficiile de asistență socială și protecția copilului ale statelor federale și agențiile de plasare internațională aprobate de stat. În cazul în care adopția a avut loc fără o procedură de plasare spre adopție, decizia de adopție străină poate fi recunoscută în Germania numai în cazuri excepționale și în condiții stricte. Această recunoaștere trebuie să fie pronunțată de o instanță judecătorească.

În temeiul legislației germane, copiii trebuie să își exprime consimțământul pentru adopție de la împlinirea vârstei de 14 ani. De asemenea, trebuie obținut consimțământul reprezentantului legal. În cazul copiilor cu vârsta sub 14 ani, consimțământul poate fi acordat numai de către reprezentantul legal. Dorințele copilului sunt, de asemenea, importante în astfel de cazuri.

Începând cu data împlinirii vârstei de 16 ani, persoanele adoptate au dreptul de a-și verifica personal documentele pentru a obține informații cu privire la originea familiei și biografia lor. De asemenea, persoanele adoptate au dreptul legal de a beneficia de sprijin din partea agenției de adopție, dacă doresc să afle despre originea familiei lor.

Versiunea în limba națională a acestei pagini este gestionată de statul membru respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Comisia Europeană declină orice responsabilitate privind informațiile sau datele conținute sau la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.